

Ledernes forventning om konjunktur

Tema: Finanskrisen

Juni 2009

Indholdsfortegnelse

Indledning	1
1. Resume	1
2. Konjunkturbaggrunden	2
Industri, handel samt bygge og anlæg hårdest ramt.....	3
3. Hvilke konsekvenser har finanskrisen	4
Hvad er forholdet mellem de gennemførte og de planlagte begrænsninger af medarbejderstaben	7
Om undersøgelsen	7

Indledning

Ledernes Hovedorganisation undersøger løbende ledernes forventninger til beskæftigelse, eksport og økonomiske resultater på deres egen virksomhed. Undersøgelsen suppleres normalt med spørgsmål til et aktuelt tema - denne gang om konsekvenser af den aktuelle finanskrisen. I denne undersøgelse er det, i modsætning til normalt, udelukkende privatansatte ledere der har svaret. Årsagen er, at det er finanskrisens konsekvenser, som ønskes belyst og den har ikke ramt de offentlige arbejdspladser på samme måde som de private.

1. Resume

Det samlede billede er negativt, når man ser på ledernes forventninger til det næste halve år for deres virksomhed. På samtlige områder- beskæftigelse, omsætning, overskud og eksport, er der flere ledere, der forventer tilbagegang end ledere, der forventer vækst. Forventningerne er væsentligt mere negative end de var ved foregående måling i december.

66 procent af lederne oplyser, at finanskrisen allerede har haft negativ eller endog meget negativ betydning for deres arbejdsplads. Lidt færre, 60 procent forventer at det også vil gælde fremover. Men det er ikke kun negativt: Omkring 30 procent oplyser, at krisen ikke har haft væsentlig betydning og et tilsvarende antal mener, at den ikke vil få det fremover. Fem procent oplyser at krisen indtil nu har haft positiv eller meget positiv betydning, mens 7 procent forventer, at krisen fremover vil få positiv betydning.

65 procent af lederne i den private sektor oplyser, at deres virksomhed, som direkte konsekvens af finanskrisen har skåret ned på medarbejderstaben og 57 procent har indført ansættelsesstop.

Arbejdsfordeling er væsentligt mindre udbredt, men er dog anvendt i 20 procent af virksomhederne.

Kigger man fremad er der er lidt færre, 54 procent, der forventer yderligere nedskæringer i medarbejderantallet, mens 59 procent forventer ansættelsesstop og 26 procent forventer arbejdsfordelingsordninger.

Der er dog også virksomheder, som har fordele af finanskrisen. For hver tiende virksomhed har den betydet udvidelse af medarbejderstaben og omkring lige så mange forventer, at det vil ske fremover.

28 procent af virksomhederne har hverken gennemført nedskæringer i medarbejderstaben, ansættelsesstop eller arbejdsfordeling og 33 procent forventer ikke at gennemføre nogle af disse tiltag.

Virksomhederne har i vidt omfang udskudt eller fravalgt planlagte investeringer. Det gælder for 62 procent og lige så mange forventer, at det vil ske fremover. Et væsentligt mindre tal har direkte skåret ned på produktionen. Det gælder for 42 procent indtil nu, mens 34 procent forventer, at det vil ske.

Hver tredje virksomhed har reduceret i personalegoderne og lige så mange forventer at gøre det.

2. Konjunkturbaggrunden

Det samlede billede er negativt, når man ser på ledernes forventninger til det næste halve år for deres virksomhed. På samtlige områder er der flere ledere, der forventer tilbagegang end der forventer vækst.

Det viser sig i, at alle dele i indekset for konjunkturforventning i april 2009 har negativt fortegn (tilbagegang).

Forventningerne er væsentligt mere negative end de var ved foregående måling i december, med et samlet fald fra -10 i december til -36 i april. Forventninger til tilbagegang er så godt som identiske for alle områder – beskæftigelse, omsætning, overskud og eksport ligger alle på -35 eller -36.

Tabel 1 Hvilke forventninger har du til det næste halve år på din virksomhed

Indeks for forventning til konjunktur*

	April 2009	December 2008	April 2008
Samlet forventning**	-36	-10	40
Antal ledere	-30	-13	7
Øvrige funktionærer	-39	-15	21
Antal faglærte	-33	-15	20
Antal ufaglærte	-44	-32	9
Beskæftigelse gennemsnit***	-36	-19	14
Omsætningen	-36	-8	55
Overskuddet	-35	-12	44
Eksporten	-36	-2	46

***Konjunkturindeks** er beregnet som differencen mellem andelen, der forventer stigning og andelen der forventer fald. Ved beregning af indeks er der, for at give ensartethed og sammenlignelighed, set bort fra svarene "Ved ikke" og "Ikke relevant". Derfor er tallene ikke identiske med dem, man får ved blot at trække "falder" fra "stiger" i tabel 1A.

** **Den Samlede forventning** er et simpelt gennemsnit af tallene for omsætning, overskud, eksport og beskæftigelsesgennemsnit.

*** **Gennemsnitstal for beskæftigelse** er et simpelt gennemsnit af tallene for beskæftigelse for de fire personalegrupper.

Tabel 1A indeholder de mere detaljerede tal, som danner baggrund for beregningen af de illustrative indeks i tabel 1. Det er kun en tredjedel af virksomhederne, som forventer et fald i antallet af ledere eller faglærte, mens der er flere der forventer fald i antallet af ufaglærte eller funktionærer. Over halvdelen af lederne forventer fald i omsætning og overskud i deres virksomhed. Blandt de eksporterende virksomheder gælder ligeledes, at 52 procent af lederne venter fald.

Tabel 1A Hvilke forventninger har du til det næste halve år på din virksomhed

	Stiger	Omtrent uændret	Falder	Ved ikke	Ikke relevant	Total
Antal ledere	2%	61%	31%	2%	3%	100%
Øvrige funktionærer	8%	42%	46%	2%	2%	100%
Antal faglærte	5%	44%	32%	4%	15%	100%
Antal ufaglærte	6%	31%	39%	4%	20%	100%
Omsætningen	18%	26%	54%	1%	0%	100%
Overskuddet	17%	29%	51%	3%	1%	100%
Eksporten	8%	16%	27%	5%	44%	100%

Industri, handel samt bygge og anlæg hårdest ramt

En opdeling på brancher viser, at forventningerne ikke varierer afgørende mellem Industri, bygge & anlæg og handel. Forventningerne i servicesektoren er ligesom i sidste måling lidt mindre negative mht. beskæftigelse, omsætning og overskud end i de førstnævnte brancher. I IT/telekommunikation er det samlede indeks væsentligt mindre negativt, om end der også her er forventning om tilbagegang på alle punkter.

Tabel 1B Hvilke forventninger har du til det næste halve år på din virksomhed

Opdelt på brancher – Indeks

	Industri	Bygge og anlæg	Handel (excl. detail)	Service	IT, databehandling og telekommunikation
Samlet forventning	-43	-44	-45	-36	-13
Antallet af ledere	-38	-35	-35	-29	-16
Antallet af øvrige funktionærer	-50	-45	-53	-37	-20
Antallet af faglærte	-39	-39	-34	-39	-12
Antallet af ufaglærte	-49	-33	-65	-41	-26
Beskæftigelse gennemsnit	-44	-38	-47	-36	-19
Omsætningen	-44	-48	-46	-34	-11
Overskuddet	-44	-43	-43	-32	-7
Eksporten	-38	-47	-46	-41	-15

Beregningsmetode: Se noterne til tabel 1 ovenfor. Kun de største brancher er medtaget.

3. Hvilke konsekvenser har finanskrisen

66 procent af ledere oplyser, at finanskrisen allerede har haft negativ eller endog meget negativ betydning for deres arbejdsplads. Lidt færre, 60 procent forventer at det også vil gælde fremover. Lidt mere overraskende er måske, at omkring 30 procent oplyser, at krisen ikke har haft væsentlig betydning og et tilsvarende antal mener, at den ikke vil få det fremover. Fem procent oplyser at krisen indtil nu har haft positiv eller meget positiv betydning mens 7 procent forventer, at krisen fremover vil få positiv betydning.

Disse tal gælder lederens vurdering af situationen for virksomheden som helhed. Det er ikke altid den samme effekt, der slår igennem i alle afdelinger. Generelt oplyser lederne, at situationen har været og forventes at blive værre for hele virksomheden eller dele af den end for netop deres egen afdeling. Præcis halvdelen af lederne oplyser, at krisen har haft negativ betydning i deres egen afdeling og 51 procent forventer at den får det.

Tabel 2 Har finanskrisen allerede haft en betydning og i givet fald hvilken?

	Meget negativ betydning	Negativ betydning	Ingen væsentlig betydning endnu	Positiv betydning	Meget positiv betydning	Ved ikke/Ikke relevant	Total
For din arbejdsplads?	19%	47%	29%	4%	1%	0%	100%
For din afdeling?	12%	38%	42%	4%	1%	2%	100%

Tabel 2A Forventer du at finanskrisen fremover vil komme til at få en betydning og i givet fald hvilken?

	Forventer meget negativ betydning	Forventer negativ betydning	Forventer ingen væsentlig betydning	Forventer positiv betydning	Forventer meget positiv betydning	Ved ikke/Ikke relevant	Total
For din arbejdsplads?	10%	50%	31%	6%	1%	1%	100%
For din afdeling?	7%	44%	38%	8%	1%	2%	100%

65 procent af lederne i den private sektor oplyser, at deres virksomhed som direkte konsekvens af finanskrisen har skåret ned på medarbejderstaben og 57 procent har indført ansættelsesstop. Arbejdsfordeling er væsentligt mindre udbredt, men er dog anvendt i 20 procent af virksomhederne.

Kigger man fremad er der lidt færre, der forventer yderligere nedskæringer i medarbejderantallet, mens 59 procent forventer ansættelsesstop og 26 procent forventer arbejdsfordelingsordninger.

Der er dog også virksomheder, som har fordele af finanskrisen. For hver tiende virksomhed har den betydet udvidelse af medarbejderstaben og omkring lige så mange forventer, at det vil ske fremover.

Virksomhederne har i vidt omfang udskudt eller fravalgt planlagte investeringer. Det gælder for 62 procent og lige så mange forventer, at det vil ske fremover. Et væsentligt mindre tal har direkte skåret ned på produktionen. Det gælder for 42 procent indtil nu, mens 34 procent forventer at det vil ske.

Hver tredje virksomhed har reduceret i personalegoderne og lige så mange forventer at gøre det.

Billedet omkring efteruddannelse af medarbejdere og ledere er noget mere uklart. Hver fjerde virksomhed benyttet aktivitetsnedgangen til at øge efteruddannelsen af medarbejderne og i lidt mindre omfang til efteruddannelse af lederne. Men andre virksomheder går den anden vej. Mellem 16 og 21 procent reducerer efteruddannelse af ledelse eller medarbejdere som følge af krisen.

Tabel 3 Har I på din arbejdsplads indtil nu anvendt nogle af følgende tiltag, som direkte konsekvens af finanskrisen?

	Ja	Nej	Ved ikke/ ikke relevant	Total
Arbejdsfordeling	20%	75%	5%	100%
Ansættelsesstop	57%	40%	3%	100%
Nedskæringer i medarbejderstaben	65%	34%	1%	100%
Udvidelse af medarbejderstaben	9%	89%	2%	100%
Udskudt eller fravalgt planlagte investeringer	62%	32%	5%	100%
Foretaget flere investeringer	10%	84%	6%	100%
Nedsat produktion	42%	44%	14%	100%
Øget produktion	12%	74%	14%	100%
Reduktion af personalegoderne	31%	66%	3%	100%
Tilbudt flere personalegoder	3%	94%	3%	100%
Mere efteruddannelse til medarbejdere	27%	69%	4%	100%
Mindre efteruddannelse til medarbejdere	16%	77%	7%	100%
Mere efteruddannelse til ledere	18%	77%	5%	100%
Mindre efteruddannelse til ledere	17%	76%	7%	100%

Tabel 3A Forventer du, at I på arbejdspladsen fremover, som direkte konsekvens af finanskrisen, vil anvende følgende tiltag?

	Ja	Nej	Ved ikke/- Ikke relevant	Total
Arbejdsfordeling	26%	69%	6%	100%
Ansættelsesstop	59%	37%	4%	100%
Nedskæringer i medarbejderstaben	54%	41%	5%	100%
Udvidelse af medarbejderstaben	10%	85%	5%	100%
Udskyde eller fravælge planlagte investeringer	61%	33%	6%	100%
Foretage flere investeringer	14%	80%	6%	100%
Nedsætte produktionen	34%	51%	16%	100%
Øge produktionen	18%	66%	16%	100%
Reduktion af personalegoderne	30%	64%	6%	100%
Tilbyde flere personalegoder	4%	90%	6%	100%
Mere efteruddannelse til medarbejdere	27%	66%	7%	100%
Mindre efteruddannelse til medarbejdere	21%	71%	8%	100%
Mere efteruddannelse til ledere	23%	69%	7%	100%
Mindre efteruddannelse til ledere	19%	73%	8%	100%

49 procent har både indført ansættelsesstop og skåret ned på antal medarbejdere. 26 procent har ikke gjort nogen af delene. 25 procent har gennemført den ene, men ikke den anden beslutning.

Tabel 4 Forholdet mellem ansættelsesstop og nedskæringer i medarbejderstaben

Kun allerede gennemførte tiltag

		Nedskæringer i medarbejderstaben	
		Ja	Nej
Ansættelsesstop	Ja	49%	10%
	Nej	16%	25%

Hvad er forholdet mellem de gennemførte og de planlagte begrænsninger af medarbejderstaben

28 procent af virksomhederne har hverken gennemført nedskæringer i medarbejderstaben, ansættelsesstop eller arbejdsfordeling og 33 procent forventer ikke at gennemføre nogle af disse tiltag.

Tabel 5 Sammenligning af den enkelte virksomheds gennemførte og forventede negative tiltag i fht. beskæftigelsen.

Andel af samtlige antal svar.

		Forventer nedskæringer i medarbejderstaben, ansættelsesstop eller arbejdsfordeling				
	Antal tiltag	0	1	2	3	Total
Har gennemført nedskæringer i medarbejderstaben, ansættelsesstop eller arbejdsfordeling	0	23%	3%	2%	0%	28%
	1	6%	9%	6%	2%	23%
	2	4%	5%	20%	6%	34%
	3	0%	1%	4%	10%	15%
	Total	33%	18%	31%	18%	100%

Vejledning til tabellen: Kolonnerne viser forventninger til fremtiden og rækkerne hvad der allerede er gennemført. Der tælles om virksomheden har gennemført 0, 1, 2 eller 3 tiltag indenfor gruppen: Nedskæringer i medarbejderstaben, ansættelsesstop eller arbejdsfordeling. Man kan f.eks. se, at der er seks procent af virksomhederne som har gennemført en af de nævnte typer af nedskæringer (række '1') og samtidig forventer at gennemføre to af dem (kolonne '2').

Om undersøgelsen

Undersøgelsen er gennemført i perioden 3. – 20. april 2009 og baserer sig på svar fra 627 privatansatte medlemmer af Ledernes spørgepanel.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til Afdelingschef Kim Møller Laursen, kml@lederne.dk eller Senior Analytiker Peter Lyngse, ply@lederne.dk - Telefon: 3283 3283

I tabeller med procentangivelser kan det ske at summen angives til 100%, mens en simpel sammentælling af tallene giver 1 – 2 point højere eller lavere. Det er ikke udtryk for en fejl, men skyldes at procentangivelsen er afrundet.